

ЕКОНОМІЧНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

**В. Ю. Хачатурян, ст. гр. МЕ-15,
М. М. Петренко, проф., канд. техн. наук**
Кіровоградський національний технічний університет

Серед низки методів управління підприємством актуальною є потреба у застосуванні арсеналу методів, що забезпечують досягнення економічних цілей управління. Йдеться про актуальну проблему дослідження економічних методів управління підприємством.

Кількість наукових праць з дослідження питань економічних методів управлінської діяльності – досить значна. Це роботи таких авторів, як: Афанасьєв М. В., Городня Т. А., Гріфін Р., Мазаракі А. А., Мец В. О., Шваб Л. І. тощо.

Привести в дію організовану систему можливо лише через вплив на неї керуючого органу чи особи. Для цього необхідні певні інструменти впливу, які використовуються менеджерами для активізації ініціативи, творчості персоналу підприємства і забезпечують досягнення поставлених цілей. Такими інструментами є методи управління. Стадник В. В. та Йохна М. А. наводять таке визначення: «Методи управління – це способи впливу на окремих працівників і виробничі колективи загалом з метою досягнення визначених цілей» [5, с. 65].

Згідно з мотиваційною характеристикою, у вітчизняній економічній літературі прийнято поділяти методи управління на три групи: економічні, організаційно-розпорядчі та соціально-психологічні. Деякі автори виділяють також математичні, ідеологічні, правові та оперативні методи управління. Однак, на нашу думку, така розширена класифікація методів управління носить штучний характер, відображаючи спроби авторів сконструювати власну систему методів, а також конкретно-історичні умови, в яких розроблялися ці системи.

Методи управління використовуються не ізольовано, а в поєднанні один з одним. Тому управлінська діяльність постає як результуюча різноспрямованих методів і засобів їх реалізації. Водночас кожна група методів має специфічні особливості, власні форми вияву і межі застосування. Загалом, матеріальні інтереси участі людини у виробничих процесах реалізують економічні методи управління.

Економічні методи управління – це система економічних важелів і заходів, за допомогою яких здійснюється вплив на керовані об'єкти з метою досягнення поставленої мети і забезпечення єдності інтересів суспільства, підприємства та окремих працівників [5, с. 66].

Ці методи дають змогу впливати на поведінку об'єктів управління на різних рівнях – від індивіда до держави. Так, держава щодо підприємства використовує такі важелі, як політика заробітної плати, податки, кредити, а також система пільг, економічні санкції тощо. Підприємство, забезпечуючи єдність особистих і колективних інтересів, впливає на процес виробництва за допомогою планових показників і пов'язаних з їх виконанням форм і систем оплати праці, преміювання або економічних санкцій, додаткових матеріальних заохочень тощо.

Ефективність економічних методів залежить не лише від обґрунтованості системи важелів, а й від контролюючих зусиль суб'єкта управління. Контролюючі зусилля мають бути наявні на кожній стадії. Так, на першій стадії оцінюють реальність і досяжність поставлених цілей; на другій – дієвість і конструктивність економічних важелів (наприклад, розмір податку може бути зменшений за встановленими пільгами, якщо це вигідно економічній системі в цілому); на третій – своєчасність і повноту аналізу; на четвертій – відповідність розміру економічного стимулу ступеню досягнення цілі. Лише за таких умов забезпечується цілеспрямований вплив на поведінку об'єкта управління, не використовуючи

при цьому прямого адміністрування. Необхідно наголосити на тому, що економічні методи орієнтовані на економічні інтереси людей, як індивідуальні, так і колективні.

У складі економічних методів можна виділити дві підгрупи: методи прямого економічного впливу на працівників і економічні методи побічного регулювання діяльності організації.

За допомогою економічних методів створюються умови, які зацікавлюють трудові колективи і окремих працівників у високопродуктивній праці та забезпеченні ефективності виробництва та комерційної діяльності.

Логічним є те, що система економічних методів управління включає практично всі важелі механізму ринкового господарювання (тарифи, ціни, кредит, фінансування, прибуток, зарплата, премія, дивіденди, податки, комерційний розрахунок тощо).

Традиційно науковці до складу групи методів прямого економічного впливу на працівників відносять організаційно-виробниче планування, цільові комплексні програми, комерційний розрахунок, система внутрішніх економічних регуляторів.

Основними методами, які застосовуються в умовах ринкової економіки, є економічні засоби впливу на людей. Економічні методи управління – це система економічних важелів і заходів, за допомогою яких здійснюється вплив на керовані об'єкти з метою досягнення поставленої мети і забезпечення єдності інтересів суспільства, підприємства та окремих працівників.

У складі економічних виділяють дві підгрупи: методи прямого економічного впливу на працівників і економічні методи побічного регулювання діяльності організації.

До складу першої підгрупи економічних методів відносять організаційно-виробниче планування, цільові комплексні програми, комерційний розрахунок, система внутрішніх економічних регуляторів.

До другої підгрупи – загальнодержавні (галузеві) комплексні цільові програми та система загальнодержавних, місцевих та внутрішніх економічних регуляторів господарської діяльності.

Система економічних методів управління включає практично всі важелі механізму ринкового господарювання (тарифи, ціни, кредит, фінансування, прибуток, зарплата, премія, дивіденди, податки, комерційний розрахунок тощо).

В умовах ринкових відносин застосовуються такі основні економічні методи управління: господарський (комерційний) розрахунок; фінансування; кредитування та субсидування; оподаткування; регулювання цін і тарифів; економічні пільги та санкції; матеріальне стимулювання персоналу тощо.

Список літератури

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства: підручник для вузів / М. В. Афанасьєв, А. Б. Гончарук. – Харків: Вид-во. «ІНЖЕК», 2003. – 409 с.
2. Бондар Н. М. Економіка підприємства: Навч. посібник. / Н. М. Бондар. – К.: Л.С.К., 2004. – 400 с.
3. Городня Т. А. Економічна та фінансова діагностика: Навч. посіб. / Т. А. Городня, І. П. Мойсеєнко. – Л.: «Магнолія 2008», 2010. – 282 с.
4. Мазаракі А. А. та ін. Економіка торговельного підприємства: Підручник для вузів / За ред. проф. Н. М. Ушакової. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
5. Менеджмент: Підручник / Стадник В. В., Йохна М. А. – К.: Академвидав, 2010. – 472 с.